

Miklova Zala

SPISAL DR. J. SKET. RISAL E. GODEC

377

Davorin vzame ključ ter počasi in tiho odklene vrata. Ko pa stopi v podzemeljski hodnik, se spotakne nad človeškim truplom in pade čezenj. V tem trenutku se zbudi stražnik iz spanja in zakliče na pomoč. Toda Davorin mu zasadi ostro sabljo globoko v prsi. Turški stražnik pri priči izdihne svojo dušo.

378

Zaliko je obšla groza pri tem prizoru, toda kmalu se je opogumila ter korakala z Davorinom dalje po podzemeljskem hodniku na grad. A v hipu se je zopet ustavila in rekla v težki slutnji: »Ali ni nekaj zaškripalo v vratih? Zdi se mi, kakor da bi jih kdo zaklenil!« — Davorin poslušal, a vse je bilo tiho kakor v grobu.

379

Almuri se zaiskre v tem hipu oči od same radosti. »Zdaj je vse v mojih rokah. Zalika je v kletki kakor ptička, Mirko bo zdaj moj!« Nato sledi pazno za njima. Srečno prispo vsi trije do izhoda na Gradišče. Vrata se odpro. Zala in Davorin stopita v klet, iz nje pa na prosto. Za njima Almira. Tako so prispeli veseli na Gradišče.

SPORT

Rimski pokal ostane v Italiji

V Viareggiu so gledali predzadnje srečanje za rimski pokal, ki pomeni letos najvišjo trofejo v teniškem športu. Dvoboj z loparji, pri katerem so tokrat sodelovali Hrvati in Italijani, je potekel v znamenju premoči domačinov. Hrvati so sicer lepo začeli, Brenović jim je prinesel z zmago nad Del Bellom prvo točko, kaj več pa pozneje niso mogli več doseči. »Mušketirji« so očividno opešali, hudo pa pogrešajo seveda Punčeca, ki je bil v vrstah Hrvatov glavni adut. Vse nadaljne zmage so odnesli izvrstni Italijani in končno razmerje je bilo 5:1. Po dosedanjih izidih je že gotovo, da bo ostal rimski pokal v Italiji.

Šport v kratkem

O Tonetu Cererju, znanem plavalnem prваку iz Kamnika, poroča »Kärntner Zeitung«, da je začel spet s plavalnimi treningi pri celovškem KAC-u in da se vrača v staro formo. Daleč in široko okrog ni nikogar, ki bi lahko tega prsnega plavca tolkel, piše omenjeni list. Na nedeljskih plavalnih tekmah v Celovcu je tekmoval Tone Cerer na 100 in 200 metrov prsno in obkraj zmagal s časi 1:15,6, odnosno 2:50,2.

Za veliko nagrado Pescare se je potegovalo 18 t. m. lepo število italijanskih kolesarjev. Na progi, ki je znašala 104-761 km, je bilo vse polno gledalcev, ki so z živim zanimanjem zasledovali potek dirke. Zmagal je Dini Aldo v času 2:41:11, kar pomeni povprečno hitrost 39,1 km na uro. Drugi je bil Favalli Pierino, tretji pa Leoni Adolfo.

V Poznanju so tekmovali v nedeljo ob ogromnem zanimanju občinstva, med katerim je bilo zlasti veliko vojakov, hrvatski boksaši proti nemškim. Na Jahnovem tekmovališču so gledali osem parov v borbi z usnjatimi rokavicami. Dobro se je držal Hrvat Marlica, ki je zmagal v peresni teži, v ostalih skupinah pa so zmagali Nemci Runge, Schneider, Nürnberg in drugi. Boksaški dvoboj v Poznanju so končali Nemci z zmago 12:4.

Tudi orodni telovadci so preživeli preteklo nedeljo v znamenju mednarodne tekme. Vrhunska vrsta nemških telovadcev je odpotovala na Slovaško in tam tekmovala na drugo, bradlji in skokih čez konja proti najboljšim slovaškim telovadcem. Pričakovati je bilo, da bo nemška vrsta boljša; Slovaki pa so se le dobro držali in podlegli z razliko, ki ni tako visoka. Nemci so dosegli 550,5 točke, Slovaki pa 489 točk. Prireditev je gledalo okrog 3000 oseb.

Concordia v Skopju. V soboto je prispela v Skopje nogometna enajstorična Concordia iz Zagreba. Nastopila je proti domačemu športnemu klubu Železničarje. Nastop Zagrebčanov je bil za skopljanske ljubitelje nogometa velik dogodek, za Železničarje pa dan plohe golov. Zagrebčani so zmagali z 11:0, polčas 7:0.

Gradjanski : Venus 3:3. V Zagrebu so gledali v soboto zanimivo nogometno tekmo med Venusom iz Bukarešte in domačim prvakom Gradjanskim. Moštvo Venusa je podalo živahno in tehnično dovršeno igro, kateri so bili domači konaj kos. Med gosti sta se prav posebno odlikovala vratar Justin in napadalec Radulescu, o katerem gre glas, da je

bil sploh najboljši mož na polju. Izid prvega polčasa je bil 2:2, za tem pa so na obeh straneh dodali še po en gol. Tekma je ostala torej neodločena 3:3, 6000 gledalcev pa je bilo z igro, polno napetih prizorov in fair borbe, nad vse zadovoljnih. Sodnik Marek je bil prav dober.

Hrvatski atleti so imeli 16. t. m. večjo prireditve, ki je bila nekakšna revija najboljših. Omenjamo nekaj boljših izidov: Urbic je zmagal v teku na 100 m v 11,5 sek., v skoku v daljino pa se je povzpela na 6,98 m, kar pomeni nov hrvatski rekord; v teku na 1500 m je bil Kotnik brez prve konkurence in se je zadovoljil s časom 4:18 min.; Mihalić je pretekel 10 km v 32:52,4 min., Abramović je skočil 1,75 m, Mrkušić je pognal kopje na 52,63 m, Lušický pa je zmagal v teku na 400 m v 53 sekundah.

V Bratislavi so gostovali hrvatski plavalci in tako vrnilo obisk Slovakom. Kakor je bilo pričakovati, so zmagali Hrvati tudi tokrat, in sicer v razmerju 30:13.

O Seidlerju, znanem nemškem boksaču, poročajo, da je premagal De Boera, boksačja nizozemskega orjaka.

Šestkrat Rim

Malokdo ve, da ima »večno mesto« Rim še pet bratov istega imena na svetu. Eden teh je majhna vas v Mecklenburgu; drugi je v Queenslandu v Avstraliji, tretji na otoku Gotlandu v Vzhodnem morju. Četrtri Rim je na majhnem otočku severno od otoka Timorja v Indijskem oceanu — in peti imenski brat velikega Rima je mesto, ki so ga pred 80 leti ustanovili v Bušutolandu med Natalom in državo Oranje v Južni Afriki.

Cigareta, ki se sama prižge

Štirje mladi ogrski dijaki so iznašli cigareto, ki ji ni treba prižgati ne z vžgalico in z vžgalnikom: kar sama se prižge. Na enem koncu cigarete so kemične snovi, ki se pri sesanju zraka, ko nastane bolj jak stik z zrakom, sama vname. Ta konec je obdan z mehko celulozno plastjo zaradi varnosti, da se ne vname o nepravem času. Mladi iznajditelji so dali svojo iznajdbo patentirati.

Ženske brez zob na Sumatri

Na velikem sundskem otoku Sumatri so se do današnjih dni ohranile čudne navade. Zlasti plemo Batakov ima mnogo takih izrednih šeg. Ženskam Batakov izpulijo vse zobe, ko imajo 14 let. Ta navada se nanaša na staro ljudsko praznoverje. Batak, ki se preživljuje večidel z rižem, mislijo, da je v rižu posebna božanska duša, ki se je ne sme raniti. Če bi kdo riž z zobmi grizel, bi bila »duša riža« ranjena, razsrdila bi se in postala demon, ki bi se polastil človeka. Ker ženske nimajo zob, pa ne morejo raniti »riževe duše« in tudi ne morejo biti od demona obsedene. Moški — pravijo tam — pa imajo sami toliko pameti, da se ne bodo z zobmi dotaknili riža. — Kadar ženskam, oziroma deklicam, pulijo zobe, je to posebna slavnost. Medtem ko »zdravniki« — čarodeji puli zobe, so zbrani vsi svoji deklice, ki prepevajo in plešejo po zvokih godbe, pri čemur vsaj ni slišati dekletovega kričanja od bolečin, ki jih morajo takrat nemalo prestajati.

Giovanni Verga

44

Tone Nevolja

Roman.

Ob istem času so pripravili vse zaloge za zimo, žito, bob in olje in dali so aro massaru Filipu za ono malo vina ob nedeljah.

Zdaj so bili mirni. Taš in snaha sta zopet preštevali denar v nogavici, sodčke, ki so bili razvršeni na dvorišču in delala sta svoje račune, da bi videla, koliko je še manjkalo za hišo. Maruzza je poznala oni denar posamezno po novčiču, oni od oranž in jajc, oni, ki ga je prinesel Aleš z železnice, oni, ki si ga je Mena zaslužila s statvami in je govorila: »Od vseh ga je.« — »Ali vam nisem dejal, da si mora za veslanje vseh pet prstov na roki med seboj pomagati?« je odgovoril gospodar Tone. »Zdaj nam ga malo še manjka.« In tedaj so se spravili v kotic, da bi kramljali z Dolginko, gledali so sveto Agato, ki je ubožica zaslužila, da so govorili o njej, »ker ni imela ne ust ne želje« ter je neprestano delala in prepevala pri sebi, kot ptici v gnezdu, preden napoči dan. Samo ko je zvečer slišala peljati mimo vozove, je mislila na voz botra Alfia Muhe, ki je hodil po svetu, kdo vž kje. In tedaj je prestala prepevati.

Po vsej vasi ni človek videl drugega kot ljudi z mrežami okrog vratu in žene, ki so se dele na pragu in tolkle s kamni. Pred vsakimi vrati je bila vrsta sodčkov, da si je kristjan osvežil nos, če je šel po cesti in eno miljo pred prihodom v vas je bilo duhati, da je bil eveti

František poslal blagoslova. Niso govorili o drugem kot o sardelah in razsoli, celo v lekarni, kjer so po svoji glavi popravljali svet, in don Franco je hotel učiti nov način soljenja sardel, o katerem je bil čital v knjigah Ker so se mu smejali v obraz, je pričel vpiti: »Živali ste! In še hočete napredek! In še hočete republiko!« Ljudje so mu obračali hrbet in ga puščali tam, da je razgrajal kot norec. Odkar svet stoji, so pripravljali sardele s soljo in s tolčenjem kamnov.

»Običajne besede! Tako je delal moj ded!« je dalje kričal za njimi lekarnar. »Osi ste, ki vam manjka samo rep!« Kaj hočete napraviti s takimi ljudmi, zadovoljujejo se z mojstrom Križem Giuffa, ker je bil vedno on za župana. In zmogni bi vam bil reči, da nočejo republike, ker je niso nikdar videli!« Ta govor je potem ponavljal donu Silvestru, z ozirom na neki zaključek, ki sta ga bila napravila med štirimi očmi, četudi don Silvester ni odprl ust, res da ne, temveč ga je molče poslušal. Vedeli pa so, da je prelomil z Beto mojstra Križa, ker je hotela ona biti za župana in si je njen oče pustil nadejti krijo na vrat, tako da je danes govoril belo in jutri črno, kot je hotela Beta. Druga ni znal reči kot: »Župan sem jaz, presneta reč!« kot ga je bila naučila govoriti njegova hči, ki je uprla pesti na boke, ko je govorila z donom Silvestrom in mu očitala:

»Mislite, da vas bodo vedno pustili voditi za nos onega tepeca mojega očeta, da bi delali svoje kupčije in jedli z dvojno žlico? Ko celo donna Rosalina pridiga, da si prizgajete svo vas! Toda mene ne boste požrli, ne! Ker ne hle-

pim po možitvi in skrbim za koristi svojega očeta.«

Don Franco je pridigal, da se brez novih ljudi ne da ničesar napraviti in da je zamen hoditi iskati veljake kot gospodarja Čebulo, ki vam je govoril, da ima svoje po božji milosti in da mu na noben način ni treba biti za služabnika ljudstva. Ali pa kot masaro Filip, ki ni mislil na drugo kot na svoje ograde in vinograde in ki je prislunil šele takrat, ko so govorili o zvišanju davka na mošt. »Starinski ljudje!« je zaključil don Franco in molel brado kvišku. »Ljudje, dobri za dobo dvornih strank. Dandanes je treba novih ljudi.«

»Zdaj bomo poslali k žgalcu, da jih damo nalašč napraviti.« je odvrnil don Giammaria. »Če bi stvari teklo kot bi morale teči, bi plavali v zlatu!« je dejal don Silvester: drugega ni dejal.

»Ali veste, kaj bi bilo potrebno?« je svetoval lekarnar poglasno in preletel s pogledom po zadnji sobi. »Potrebni bi bili ljudje, kot smo mi!«

Potem ko jim je prišepetal v uho to tajnost, je teklo po konicah stopal, da bi se postavil na vrata, z brado kvišku, gungajoč se na koncih nožic in z rokami na hrbtu. »Vrli ljudje bi to bili!« je godrnjal don Giammaria. V Favignani ali v drugih kaznilnicah jih najdeti, kolikor jih hočete, ne da bi poslali k žgalcu. Pojdite to povedati botru Tinetu Gosji nogi ali onemu pijancu Roku Spatu, kajti ta dva skladata z idejami vaše dobe! Jaz vem, da so mi iz moje hiše ukradli pet in dvajset onz in da ni nihče šel v kaznilnico v Favignano! To so novi časi in novi ljudje!

Deset služabnikov za psa

Najbolj razvijena pasja pasma so bili pač pekingski psički v cesarskih palačah v Pekingu. Njih pasma izhaja iz 2. stoletja po Kr. Nikoli niso smeli iz vrto in palač prepovedanega mesta. Vsak pes je imel svojega slugo; če je bil pa pes bele barve, je imel pa deset slug. Mladiči te pasme so imeli človeške dojilje. Če so postali posebno lepi, so bili psi odlikovani s svetinjami in častnimi naslovi. Krmili so jih samo s perutnino. Prvi par te pasje pasme je prišel v Evropo v času Taipingovega upora. Neki angleški častnik, ki je spremljal angleško odposlanstvo, je ukradel par mladih psičkov in jih je skrnil v svojem velikem praznem pokrivalu trivogelniku in jih je srečno prinesel domov in podaril kraljici Viktoriji.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih ob 16 in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

Filmsko vedomo po noveli slavnega H. Sudermanna

Ljubezni nasproti

Eden najlepših filmov sezone! Igralci: Fritz van Dongen, Kristina Söderbaum KINO MATICA - TEL. 22-41

Ustroj in delovanje podmornice boste videli v filmu

Pod morsko gladino

KINO UNION - TEL. 22-21

Dramatična viteška zgodba o legendarnem junaku

„Fanfulla da Lodi“

Borba za ljubljeno dekle, dvoboj, spletke. V glavni vlogi lepa Germana Paolieri in Osvaldo Valentini KINO SLOGA - TEL. 27-30

Naročajte in širite »Slovenca« !

Umr! nam je naš ljubljeni soprog, dobi krišni oče, bratranec, svak in stric, gospod

Martin Mlakar

višji poštni kontrolor v pokoj

v torek, dne 18. avgusta 1942, po kratki težki bolezni, previden s tolažili svete vere. Pogreb blagoga pokojnika bo v četrtek, 20. avg. 1942, ob pol 4 pop. z Zal, iz kapele sv. Andreja k Sv. Križu. Ljubljana, 18. avgusta 1942.

Globoko žalujoči:

Marija, soproga, Jakopič Vekoslav, nečak in sorodstvo